Nr. 20. Kraków, 16 Maja 1902. Rok XIX.

TYGODNIK ROLNICZY

Organ c. k. Towarzystwa Rolniczego Krakowskiego

wychodzi co piątek.

Prenumerata wraz z przesyłką pocztową wynosi: w państwie austr. rocznie 12 Kor., półrocznie 6 Kor., dla członków Towarzystw rolniczych i uczniów zakładów naukowych rolniczych rocznie 8 Kor., w Królestwie Polskiem rocznie 5 rs., a państwie niemieckiem 8 marek. Pojedynczy numer 24 halerze.
Prenumeratę należy nadsyłać do Administracyi: **Kraków, ul. Basztowa l. 6.**

Rękopisy nie nadające się do druku zwraca się tylko na żądanie i na koszt autora.
Listów nieopłaconych nie przyjmuje się.
Przedruk artykułów bez upoważnienia podpisanych autorów i podania źródła nie dozwolony.
Adres Redakcyi: **Kraków, ul. Basztowa l. 6.**

TREŚĆ:

Z TOWARZYSTW ROLNICZYCH W KRÓLESTWIE.

I.

Towarzystwo rolnicze kieleckie.

Jedną z charakterystycznych cech postępu i rozwoju każdego narodu, jest stopień odczucia potrzeby łączenia się wzajemnego, zrozumienia korzyści jakie przynieść może zjednoczenie sił i praca wspólna w jednym kierunku. Jakikolwiek weźmiemy naród, wysoko, jak nazywamy, pod względem kultury stojący, uderzyć nas musi w nim ta łatwość organizowania się w związki, stowarzyszenia i towarzystwa, które obejmując coraz szersze koła jednostek pracujących na jednem polu, umożliwiają wszystkim osiąganie maksymalnych korzyści z ich pracy, wywalczając każdemu zawodowi czy działowi pracy należne mu w stosunku do innych stanowisko.

Jeżeli taką miarę postępu t. j. według większej lub mniejszej zdolności do wspólnej pracy, zastosujemy do Królestwa, to będziemy musieli przyznać, że bracia nasi z za kordonu idą naprzód olbrzymim krokiem, krokiem któremu my, jak na razie przynajmniej, nie dorównujemy, aczkolwiek od kilkudziesięciu lat prawo pozwala na zakładanie towarzystw rolniczych.

Bierzemy pod uwagę rolnictwo. Kilka lat zaledwie minęło od wprowadzenia w Królestwie ustawy dozwalającej stowarzyszać się rolnikom, a niema już dziś guberni, któraby nie zawiązała Towarzystwa rolniczego. O tem, że to łączenie się rolników nie jest objawem tylko chwilowego zapału, ale wynikło z dawno dojrzałego i silnego odczucia i zrozumienia potrzeby wspólności pracy, popierania się wzajemnego, korzyści płynących z dobrej organizacyi, świadczy fakt, że wszystkie Towarzystwa rozwijają się doskonale, rosną w siłę i zamożność i pochwalić się mogą już obecnie poważnymi rezultatami.

Mamy przed sobą sprawozdanie za rok 1901, jednego z najpierw założonych Towarzystw rolniczych w Królestwie, a mianowicie Towarzystwa rolniczego kieleckiego. Kilka dat i faktów wyjętych ze sprawozdania, da mamy nadzieję, wystarczający obraz, by wyrobić sobie pogląd na kierunek pracy i zakres działalności ruchliwego Towarzystwa.

Podajemy je tem chętniej, ile że nader mało pisze się u nas o działalności rolników w Królestwie, o tamtejszych Towarzystwach; wielu rolników wie często dobrze co się dzieje w niemieckiem *Deutsche Landw. Gesellschaft,* lub w niemieckich kasach Raiffeisena, a nie ma pojęcia o ruchu rolniczym w sąsiedniem Królestwie.

Towarzystwo rolnicze kieleckie liczyło z dn. 31 grudnia 1901 r., 5-ciu członków honorowych, 1 członka korespondenta i 345 członków rzeczywistych (nie należy zapominać, że Towarzystwo rozciąga się tylko na jedną gubernię).

Suma wkładek przez członków zapłacona wynosiła w r. 1901 3.415 rb., majątek zaś Towarzystwa wynosił 7.284 rb. 27 kop. Działalność Towarzystwa zeŚrodkowała się na zebraniach ogólnych członków, zebraniach Rady, oraz zebraniach poszczególnych delegacyi. Ogólnych zebrań członków Towarzystwa odbyło się w r. 1901 cztery. Z ważniejszych uchwał tych zebrań podnieść należy następujące: ustanowienie osobnej Delegacyi pracy kobiet i drobnego przemysłu, z programem pracy popierania wiejskiego drobnego przemysłu, zakładania ochron i t. d., wyznaczenia delegatów powiatowych (jednego do trzech, do każdego powiatu) dla zachęcenia przez tychże rolników do współdziałania w podejmowanych przez Towarzystwo pracach, utworzenie związku hodowlanego, wprowadzenie na porządek dzienny każdego ogólnego zebrania, odczytów „z ruchu naukowego w rolnictwie“, utrzymywanie kosztem Towarzystwa corocznie dwóch uczniów w szkole rolniczej w Sobieszynie, dążenie do ograniczenia stosunków handlowych z Niemcami, etc.

Odczytów wygłoszono na ogólnych zebraniach Towarzystwa dziesięć z rozmaitych dziedzin gospodarstwa rolnego. Towarzystwo urządziło dwie wystawy, wiosenną i jesienną nasion, przyczem z pierwszą połączony został konkurs ziarna jęczmienia browarnego, do którego zgłoszono 103 prób jęczmienia. Konkurs dopuszczał dwie grupy jęczmienia:

a) reprodukcye oryginalnego sprowadzanego z zagranicy jęczmienia „Chevalier“ i „Goldtorpe“ i

b) jęczmień odmian dawniej uprawianych.

Staraniem Towarzystwa odbyły się także w roku 1901 trzy próby maszyn i narzędzi rolniczych. 41 członków Tow. korzystało w ciągu r. 1901 z usług ogrodnika objazdowego, utrzymywanego kosztem Towarzystwa. Z działu rekomendacyi pracy, prowadzonego przy sekretaryacie Tow. korzystało 25 pracodawców i 17 oficyalistów. W poszczególnych działach gospodarstwa rolnego, pracowały utworzone przez Tow. delegacye składające się z 3 do 10 członków Towarzystwa i 1 członka Rady. (Rada, wybierana przez ogólne zgromadzenie, mająca za

zadanie zarządzać Towarzystwem, składa się z prezesa, wiceprezesa i 10 członków Tow. Kandydatów do delegacyi przedstawia Rada w podwójnej liczbie, z pośród fachowo uzdolnionych, lub szczególnie zamiłowanych w danym dziale członków Tow., a roczne ogólne zebranie z przedstawionej listy, wybiera członków Delegacyi na dwa lata, z których corocznie wychodzi połowa). Czynnemi były w 1901 roku następujące delegacye: Delegacya handlowa, rolna, hodowli bydła, hodowli koni, ekonomiczno-statystyczna, administracyjno-służbowa, gorzelnicza i buraczana.

Z wymienionych delegacyi na główną uwagę ze względu na zakres pracy i rezultaty osiągnięte, zasługuje delegacya handlowa. Zadaniem jej rozwijanie handlu wszystkiemi dla rolnictwa potrzebnemi artykułami, oraz dążenie do wytworzenia samodzielnego interesu handlowego, któryby zaopatrywał odbiorców w towary z najlepszych, a o ile można z pierwszych źródeł po cenach wytrzymujących konkurencyę.

Z 345 członków Tow. przystąpiło do działu handlowego 123 członków, wnosząc kapitał 17.537 rb. 47 kop. Ogólny obrót kasy wynosił w 1901 r. 136.978 rb. 80 kop. Obrót w towarach wyniósł 137.001 rb. 40 kop., a mianowicie sprzedano:

maszyn i narzędzi rolniczych	za 44.948	rb. 78	kop.
nawozów sztucznych . . .	„ 48.998	„ 59	„
nasion	„ 27.457	„ 23	„
paszy skoncentrowanej i różnych towarów	„ 15.597	„ 80	„

Rachunek zysków i strat wykazał czystego zysku 5.863 rb. 41 kop., przy bilansie czynnym 52.275 rb. 94 kop. Dywidendę z operacyi działu handlowego jak i procent od wkładów przepisano na rachunek każdego z odbiorców, członkom nie posiadającym rachunku wypłacono je w gotowiźnie. Dla dogodności odbiorców ustanowiono osobnych ekspedytorów na kilku ważniejszych stacyach kolei, których koszt ponosił w przeważnej części dział handlowy. O rozwoju tego działu świadczy najlepiej zapadła uchwała otworzenia z dn. 1-go stycznia 1902 r. filii dla sprzedaży maszyn, narzędzi rolniczych i nasion.

Staraniem delegacyi rolnej przeprowadzono próby z odmianami 9-ciu gatunków pszenicy, 3 odmian jęczmienia, oraz próby z użyciem superfosfatu. Z szeregu prac delegacyi rolnej należy wymienić: wyznaczenie komisyi lustracyjnej, dla krytycznej oceny gospodarstw, podjęcie myśli urządzenia konkursu racyonalnych gospodarstw z gubernii, przeprowadzenie ankiety w sprawie użyteczności uprawianych gatunków zbóż ozimych, urządzenie wystawy nasion i próby maszyn. Posiedzeń odbyła delegacya rolna 5.

Delegacya hodowli bydła zaznaczyła swą działalność przez zainicyowanie utworzenia spółki hodowlanej bydła nizinnego, oraz dążenie do utworzenia ogólnego związku hodowlanego w guberni. W zakres działania delegacyi hodowli koni wchodziło udzielanie rad, kwalifikowanie materyału rozpłodowego i wskazywanie zarazem odpowiedniego kierunku hodowli.

Delegacya ekonomiczno-statystyczna zajmowała się zestawieniem zasiewów i zbiorów w latach 1900 i 1901, oraz badaniem stanu w jakim znajdują się dobra ziemskie w guberni kieleckiej. Delegacya uznając, że rozwinięcie przemysłu domowego wśród ludu wiejskiego, przyczyni się do powiększenia dobrobytu i ograniczy wychodźtwo, postanowiła zbadać rozwój przemysłu domowego w guberni i zwrócić się za pośrednictwem Rady do ministerstwa rolnictwa, o przysłanie dla guberni kieleckiej instruktorów przemysłu domowego.

Praca delegacyi administracyjno-służbowej streszczała się w staraniach założenia niższej szkoły rolniczej w Kielcach, na wzór szkół rolniczych w Sobieszynie i Dublanach, jakoteż, w dążeniu do zapobieżenia na drodze prawodawczej samowolnemu opuszczaniu obowiązków przez służbę folwarczną, w której to kwestyi opracowano obszerny memoryał przedłożony następnie Radzie.

Delegacya gorzelnicza przeprowadziła próby z 3-ma odmianami ziemniaków gorzelniczych hodowli „Cimbala“ „Dołkowskiego“ i „Richtera“. Staraniem delegacyi było wyjednanie u rządu wyższej ceny spirytusu i wcześniejszego wyznaczenia norm dla gorzelni.

Delegacya odbyła w 1901 r. 3 posiedzenia, w których brali udział wszyscy prawie właściciele gorzelni w guberni.

Działalność delegacyi buraczanej obejmowała doświadczenia z rozmaitemi odmianami buraków dla wypośrodkowania najlepszych odmian dla danych warunków, uszlachetnienie tychże zapomocą selekcyi, przeprowadzenie prób z rozmaitemi sposobami sadzenia, obróbki i kopania buraków, stosowanie najwięcej się opłacających przy burakach nawozów sztucznych, organizacye spółek produkujących nasiona i t. d. Z inicyatywy delegacyi została założona spółka produkująca nasiona buraków i innych roślin pastewnych. *K. T.*

II.

Stowarzyszenie rolnicze gub. piotrkowskiej.

Działalność tego stowarzyszenia rolniczego ujawnia rozwój nadzwyczaj wydatny. Stowarzyszenie piotrkowskie rozpoczęło swe czynności w dniu 1 stycznia 1901 r. w Piotrkowie i już w dn. 1 marca otworzyło oddział w Rawie, w dn. 1 września takiż oddział w Częstochowie, a w dniu 1 listopada w Noworadomsku.

Stowarzyszenie liczyło w r. z. 316 członków, którzy wnieśli na kapitał operacyjny instytucyi tytułem 50-rublowych udziałów sumę 24.935 rb., a mianowicie: 141 członków po 1 udziale, 57 po 2, 9 po 3, 9 po 4, 4 po 5, 1 wniósł 6 udziałów, 3 po 7, 1 po 9 udziałów, 4 po 10, 1—11 udziałów, 2 po 20, a 1 wniósł 30 udziałów; prócz tego 83 członków wniosło na rachunek swych udziałów 185 rb. — razem 24.935 rb.

Z ogólnej liczby 316 członków należy:

Do Centrali Piotrkowskiej	171	członków z kapitałem	11.265
„ oddziału w Rawie . .	52	„ „ „	4.100
„ „ w Częstochowie	38	„ „ „	5.050
„ „ w Noworadomsku	55	„ „ „	4.520

Ogólny obrót działu handlowego stowarzyszenia Piotrkowskiego w r. 1901 był następujący: zakupiono towarów za rubli 107,981.67, sprzedano za 151,530.94, pozostało niesprzedanych po cenie kosztu za rub. 32,356.55 — zysk brutto wynosił rub. 12,905.82.

Ogół obrotów podzielił się między poszczególne miejscowości, jak następuje:

	zakup towarów	sprzedaż towarów	pozostało towarów	zysk brutto
Piotrków . . .	92,112.83	85,275.96	15.241.09	8,404.22
Rawa (10 mies.)	35,450.66	33,710.51	3,804,05	2,063.90
Częstochowa (7 m.)	35,684.23	25,254.88	12,175.76	1,746.41
Noworadomsk (2 m.)	7,733.95	7,289.59	1,135.65	691.29

Stowarzyszenie Piotrkowskie dokonywało obrotów maszynami i narzędziami rolniczemi, żelazem i wyrobami żelaznemi, nawozami sztucznemi, nasionami i różnemi towarami, oraz węglem i koksem. W szczególności zakupiono maszyn i narzędzi rolniczych za rub. 39,856.13, sprzedano za rub. 28,432.30 i pozostało niesprzedanych, licząc po cenie zakupu za rub. 14,118.13; osiągnięty zysk brutto wynosił rub. 2,694.30. Żelazo i wyroby żelazne nabyto za rub. 23,890.19, sprzedano za 12,900.82 i pozostało za 12,484.56; zyskano więc na żelazie i wyrobach żelaznych rub. 1,495.19. Na nawozy sztuczne wydatkowano rubli 54,738.27, sprzedano za 56,938.19 i pozostało za rub. 1,286.91; osiągnięty na sztucznych nawozach zysk brutto wynosił rubli 5,486.83. Nasion zakupiono za rub. 27,017.42, ze sprzedaży otrzymano rub. 27,278.29 i pozostało produktu za rub. 1,666.02, t. j. osiągnięto zysku brutto rub. 1,926.89. Różnych towarów zakupiono za rub. 17,638.53, ze sprzedaży otrzymano rub. 16,494.20, przy pozostałości po cenie zakupu za rub. 2,027.32, t. j. zysk brutto wynosił rub 882.99. Węgla i koksu nabyto za rub. 8.841.13, sprzedano za rub. 8,477.14 i pozostało za rubli 773.61, czyli osiągnięto zysku brutto rub. 419.62.

Obroty kasowe w ciągu roku sprawozdawczego czyniły:

w	przychód	rozchód	pozostało
Piotrkowie	61,441.68	61,154.94	286.74
Rawie	30,113.45	29,776.57	336.88
Częstochowie	18,945.47	13,207.17	738.30
Noworadomsku	9,090.41	8,710.30	470.11

t. j. w dniu 31 grudnia 1901 r. pozostało rub. 1,742.03,

W ciągu r. z. stowarzyszenie otrzymało od członków weksli w sumie rub. 21,913.88, z których spłacono rub. 20,639.44 i pozostało w dniu 31 grudnia do zainkasowania 1,274.44 rubli.

W roku sprawozdawczym wydano członkom stowarzyszenia towarów na ich rachunki osobiste w sumie rub. 122,501.08, w ciągu roku wypłacili gotówką i wekslami 104,048.25 rub.; w dniu 31 grudnia r. z. pozostało na rachunkach osobistych rub. 18,452.83.

Od kosztów organizacyi stowarzyszenia i oddziałów w sumie rub. 895.71 odpisano 10% rub. 89.56 i pozostaje na tym rachunku rub. 806.15. Od ruchomości, na które wydatkowano rub. 1,260.89, odpisano również 10% rub. 126.08 i pozostała do umorzenia suma rub. 1,134.81. Na budowę szop w Piotrkowie i Częstochowie wydano w r. z. sumę rub. 580.02, z zysków r. z. zamortyzowano sumę rub. 57.99 i pozostało rub. 522.03.

Kapitał obrotowy stowarzyszenia powstał z 50-rublowych udziałów i wynosił w styczniu 1901 r. rubli 9.300 i stopniowo wzrastając, doszedł w grudniu t. r. do wysokości rub. 24.935, czyli przeciętnie wynosił w ciągu roku rub. 16.597.

Kapitał zapasowy stowarzyszenia utworzony został z wpisowego od członków i wynosił w dn. 31 grudnia r. z. rub. 3.100.

Za dostarczone przez fabrykantów i handlujących towary w ogólnej sumie rub. 105.875.31 upłacono w ciągu roku sprawozdawczego rub. 79,904.86 i w dniu 31 grudnia r. z. pozostało na ich dobro rub. 25,970.45.

Fundusz kasy przezorności i pomocy pracujących liczył rub. 106.80 i wskutek opuszczenia posady zredukowany został na rub. 70.80; w dniu 30 marca r. z. z rozporządzenia zarządu kasa funkcyonować przestała.

Koszta administracyi i handlowe, oraz amortyzacyjne wynosiły rub. 9,970.30, a zyski składały się z rub. 12,905.82, osiągniętych na sprzedaży własnych towarów, rubli 1,266.24, ze skonta i komisowego rub. 44.25 na sprzedaży Encyklopedyi rolniczej — razem rub. 14,216.31, tj. czysty zysk wyniósł rub 4,246.01, a mianowicie: w Piotrkowie rub. 2,848.45, w Rawie 154.23, w Częstochowie 1,096.45 i w Noworadomsku 146.88 rb.

Oprócz powyższych czynności, stowarzyszenie zakupiło u firmy Gebethner i Wolff w Warszawie odpowiednią ilość Encyklopedyi rolniczej za sumę rub. 638.65 i sprzedało je za rub. 632.90, osiągnąwszy na tej tranzakcyi zysku rub. 44.25. Stowarzyszenie zaprenumerowało na rachunek swych członków „Tydzień“ Piotrkowski i wypłaciło redakcyi rub. 885.58 i z tego tytułu miało w dniu 31 grudnia r. z. należności u członków w sumie rub. 483.46.

III.

Towarzystwo rolnicze płockie.

Towarzystwo to zorganizowane zostało w końcu stycznia r. z. i rozpoczęło czynności przy udziale 115 członków, z których 18 było założycielami, czyli członkami rzeczywistymi. Na pierwszem zebraniu organizacyjnem postanowiono utworzyć 10 stałych delegacyi dla poszczególnych działów gospodarstwa rolnego, mianowicie: rolniczej, mechaniczno-melioracyjnej, hodowlanej, przemysłu rolnego, leśnictwa i ogrodnictwa, organizacyi gospodarstw, służbowej i pośrednictwa pracy, gospodartwa kobiecego i drobnego przemysłu, prawno-ekonomicznej, oraz handlowej. Na sześciu zebraniach ogólnych odbytych w ciągu r. z. przyjęto do towarzystwa: członków dożywotnich 16, członków rzeczywistych 293, członków-korespondentów 16, co razem z 32 członkami-założycielami stanowi 357 członków. Członkowie rzeczywiści dożywotni płacą składkę jednorazową w wysokości rub. 100 i tytułem wpisowego rubli 5. Inni członkowie opłacają rub. 10 rocznie tytułem składki i 5 rubli wpisowego. Przy Towarzystwie Płockiem urządzono bibliotekę, czytelnię i muzeum przyrodniczo-rolnicze. Czytelnia liczyła w r. z. 15 czasopism. W zakresie informacyjno-dydaktycznym praca towarzystwa ujawniała się w szeregu referatów, wygłaszanych przez członków na zebraniach ogólnych. Wiele z tych prac wydrukowały następnie „Echa Płockie i Łomżyńskie“ organ Towarzystwa i „Gazeta Rolnicza“.

Stan finansowy Towarzystwa Płockiego był w końcu r. z. następujący: z wpisowego rub. 1.385, ze składek po rub. 10 rub. 2.580, z wkładów członków dożywotnich rub. 1.500, z procentów i drobnych dochodów rub. 144.15 — razem rub. 5,609.15. Prócz tego wpłynęło na cele specyalne, jako to: na bibliotekę, na rozwój drobnego przemysłu, na cele organizacyjne, na kupno domu, na schronisko dla oficyalistów rub. 2.155. Wydatki wynosiły: zwyczajne na administracyę rub. 2,060.01 i specyalne rub. 155. Pozostało więc na r. b. z dochodów zwyczajnych rub. 3.549.14, ze specyalnych rub. 2.000 — razem rub. 5,549.14, z czego rub. 4.927 złożono w Płockiem Tow. wzaj. kredytu, a reszta przechowuje się w kasie Tow.

Działalność delegacyi była w r. z. nierównomierna: jedne rozwinęły energiczną pracę i z pożytkiem spełniały swe zadanie, inne znajdują się dopiero w stadyum przygotowawczem, a niektóre istnieją dotychczas tylko nominalnie. W grudniu r. z. z delegacyi hodowlanej wydzielono specyalną delegacyę hodowli bydła. Przy delegacyi hodowlanej pozostała hodowla koni, owiec, trzody chlewnej i t. d. Oprócz delegacyi stałych powoływano specyalne komisye do celów szczególnych. Jedna z tych komisyi zbierała materyały odnoszące się do traktatu handlowego z Niemcami, opracowując dezyderaty rolników płockich. Na żądanie stowarzyszonych zorganizowano w Płocku biuro Komitetu i pośrednictwa handlowego, ale po trzymiesięcznem istnieniu, gdy działalność biura się nie rozwijała, w myśl uchwały delegacyi handlowej, zatwierdzonej przez Radę Towarzystwa, biuro uległo zamknięciu.

J. G.

(„Ekonomista“).

IV.

Towarzystwo rolnicze łomżyńskie.

Oddział handlowy Tow. roln. Łomżyńskiego rozpoczął swą działalność w dniu 1-go kwietnia 1901 r. z takiem powodzeniem, że już 25-go sierpnia otwarto filię w Czyżewie. Zakupiono towarów za 87,469.41, sprzedano za 62,802.30 rubli, wartość towarów pozostałych na składzie wynosiła 31,246.06 rb. W zakupnie towarów główną pozycyę stanowią maszyny i narzędzia rolnicze (22,274.64 rubli), a potem nawozy sztuczne (19,593.22 r.); bilans wykazuje czysty zysk w kwocie 3.162.72 r., z czego przypadło na tantiemę od towarów wybranych przez członków 1,386.72 r., prócz tego wypłacony za trzy kwartały roku 1901 — 5% od udziałów, złożonych przez 79 tamtejszych rolników w łącznej kwocie 11.800 rubli.

Rząd przyznał zarządowi oddziału handlowego przywilej wydawania świadectw uprawniających do opustów w transporcie kolejowym wapna, buhai, ogierów rozpłodowych, nasion i rur drenarskich.

A. K.

SPRAWY BIEŻĄCE.

Posiedzenia Komitetu c. k. Tow. roln. krak. odbędą się we wtorek dn. 20-go b. m. i we środę dn. 21-go b. m. o godzinie 10-tej rano celem przygotowania materyału do obrad walnego zgromadzenia, oraz celem zastanowienia się nad ważnemi sprawami osobistemi, umieszczonemi na porządku dziennym walnego zgromadzenia, zwołanego, jak wiadomo, na czwartek 22-go maja.

Walne zgromadzenie Towarzystwa ogrodniczego odbędzie się w piątek 23-go maja i to w godzinach popołudniowych ze względu na to, że godziny ranne będą poświęcone dokończeniu obrad walnego zgromadzenia Towarzystwa rolniczego.

Walne zgromadzenie Towarzystwa hodowców czerwonego bydła. W środę dnia 21-go maja b. r. o godzinie 4-tej popołudniu odbędzie się w sali Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego (Basztowa l. 6) X. Ogólne Zebranie Członków Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego, z następującym porządkiem dziennym:

1) Odczytanie protokółu z ostatniego Ogólnego Zebrania.

2) Sprawozdanie Wydziału za rok 1901 — ref. Stefan Bojanowski.

3) Sprawozdanie kasowe za r. 1901 — ref. Stefan Bojanowski.

4) Wybór komisyi skontrującej.
5) Sprawozdanie hodowlane za rok 1901 — ref. Feliks Sandoz.
6) Sprawozdanie pp. lustratorów z ich czynności za r. 1901.
7) Pastwiska górskie — ref. Feliks Sandoz.
8) O nowo zorganizowanym Związku hodowlanym Jodłownickim — ref. Stefan Romer.
9) Wnioski Wydziału.
10) Wnioski członków.

Bank rolniczy we Lwowie. Według zestawienia rachunków wykazywał bilans za rok 1901 (w 21-ym roku istnienia instytucyi) nadwyżkę w kwocie koron 16791, czyli 10% w stosunku do kapitału udziałowego, zysk ten atoli wskutek odpisów wierzytelności za lata poprzednie i z likwidacyi działu lasowego w kwocie kor. 6988.68 zredukowany został na kor. 9803.14, czyli 5.82% kapitału udziałowego. Przy ocenie tego wyniku pamiętać należy, że rok ubiegły należał pod względem zbytu produktów rolnych i ogólnego braku gotówki, do najbardziej krytycznych lat.

Bank rozszerza szczególniej czynność swą w kierunku handlu nasion, nawozów sztucznych i maszyn rolniczych.

ROZMAITOŚCI.

Sowy przyjaciółkami rolnika. Dotychczas panowało niesłuszne mniemanie, że sowy niszczą użyteczne ptaki i są dla rolnika szkodliwe, niemiłosiernie je też tępiono, a zabitą sowę z rozpostartemi skrzydłami, jako postrach dla ptaków przybijano na wrotach do podwórza lub stodoły. Wedle najnowszych badań okazuje się jednak, że sowy nie są szkodliwe, ale przeciwnie pożyteczne dla pól i lasów, bo hurtownie tępią myszy, wszelkie gryzonie i szkodliwe owady. W późnej jesieni przebywają najchętniej w młodych zagajeniach tępiąc szkodniki młodych drzew. Nie tępmy zatem sów, ale przeciwnie oszczędzajmy je. (*Przew. Kółek roln.*).

Zbieranie i zużytkowanie chrabąszczy majowych. Chrząszcz majowy *Melolontha vulgaris* i *Melolontha hippocastani* jak wiadomo wyrządza niesłychane szkody, a w tym roku przypuszczać należy, że jego rójka się rozpocznie. Tępienie też chrząszcza tego jest bardzo ważnem, przynosi ono równocześnie pożytek, daje bowiem w nagrodę masę organiczną doskonałą jako nawóz, lub jako wykarm dla świń i drobiu. Sposoby zbierania tych owadów są aż nadto znane, a czas jest najlepszy od wczesnego ranka do godziny 8 rano, wówczas gdy uśpione na gałązkach lub liściach drzewa spoczywają. Do zabicia chrząszczy najlepszy sposób włożyć worek z tymi owadami do kipiątku. Niemcy używają dwusiarczek węgla płyn o obrzydliwym zapachu i łatwo zapalny przeto niebezpieczny do niszczenia ich w ilości 1 kg. na 8.000 owadów. 1 kilogram dwusiarczku węgla kosztuje 65 hal. Aby zrobić nawóz z chrząszczy majowych warstwuje się naprzemian chrząszcze ze ziemią i gaszonem wapnem, dodaje szlamu i polewa gnojówką lub wodą celem przeprowadzenia kompostu w fermentacyę gnilną. Obliczono, że 100 kg. chrabąszczy przedstawia wartość nawozową 4 kor. 50 hal., zaś 100 kg. świeżych chrabąszczy jako skoncentrowana pasza dla świń i drobiu przedstawiają wartość 12 kor. Przy użyciu jako pasza dla świń należy zawsze chrząszcze gotować, aby uchronić wieprze od możliwych zapaleń zpowodowanych pasożytem na nich się znajdującym. Drób dostaje zwykle suszone a potem mielone owady; wykarm taki przyspiesza niesienie się kur. Prof. Mayer radzi owadami powoli skarmiać wieprze (nie zanadto), gdyż dobroć mięsa cierpi na tem i robić zapasy suszonych owadów na strychach; dla tucznych wieprzów miesza się gotowane kartofle z chrząszczami w stosunku 5 : 1. (*Oest. L. W. Blatt*).

Ze stołu redakcyjnego.

Jahrbuch der Staats- und Fondsgüterverwaltung V. Band. Wien 1901.

Piąty tom rocznika zarządu domen wydawanego nakładem c. k. Ministerstwa rolnictwa zawiera między innemi bogato ilustrowane sprawozdanie z udziału dyrekcyi domen w międzynarodowej wystawie paryskiej z r. 1900, oraz sprawozdanie z międzynarodowego kongresu leśniczego, który odbył się w Paryżu w r. 1900 podczas międzynarodowej wystawy, pióra Józefa Dimitra. W następnej pracy c. k. Ministerstwo rolnictwa podaje daty dotyczące dochodów i rozchodów domen i lasów rządowych w latach 1894—1900.

Dochód roczny z hektara wynosił w koronach:
a) w przecięciu za lata 1874—1893 włącznie 3·26
b) " " " 1894—1898 " 3·68
c) w r. 1899 . . . . 4·90
d) " " 1900 . . . . 5·23

Znajdujemy wreszcie w tym roczniku sprawozdanie z czynności leśnej stacyi doświadczalnej w Mariabrunn za rok 1901, oraz instrukcyę dotyczącą oznaczania granic, pomiarów i zarządu austryackich domen i lasów rządowych.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Zboża.

	maj	Pszenica	Żyto	Jęczmień	Owies
Kraków	13	20.00—20.40	15.60—16.00	14.00 –15.30	17.20 –18.00
Lwów	14	19.20—19.80	13.60—14.00	13.50 –15.00	15.20 –15.80
Tarnów	9	18·50—19.50	14.00 –15.00	14.50 –16 00	14.50 –16.00
Podwołoczyska .	30	18.00—19.50	13 50 13 80	00.00—00.00	13.40 –14.00
„ ros. bez cła		14.80—15.70	8.40 – 9.00	00.00—00 00	00.00 –0 000
Wiedeń	12	17.78 –17.90	14.76 –14.80	00.00—00 00	14.64 –14 66
Peszt	12	17.48 –17.46	14.32 –14.34	00.00 –00.00	14 30 –14 40
Ceny w koronach za 100 *kg.*					
Berlin	12	17.30 00.00	15.00 –00.00	00·00—00 00	16 40 –00.00
Wrocław	12	18.10 –00.00	14.80 –00 00	14.20 –00·00	15 40 –00.00
Poznań	12	18.00 00.00	14.60 00 00	13.00 –00.00	15.10 –00.00
Ceny w markach za 100 *kg*					
Warszawa . . .	10	6.59 – 6.77½	4.62½ 4.80	4.35 4 82	3.75 – 4.12½
Ceny w rublach za korzec.					

Jęczmień pastewny. Wiedeń 12/V, 10.80—10.90 *K.* **Lwów** 14/V 11.50—12.50 *K.*, za 100 *kg.*

Jęczmień na krupy. Kraków 13/V, 14.60—00.00 *K.*, za 100 *kg.*

Kukurydza. Kraków /V 00.00—00.00 *K.*, **Wieden** /IV, stara 00.00—00.00 *K.*, nowa 00.00—00.00 *K.*, **Lwów** 12/V, 12.50—12.80 *K.* **Peszt** 29/IV 9.70—9.90 *K.*, za 100 *kg.*

Hreczka. Kraków 13/V, 14.00–18.00 *K.* **Lwów** 12/V, 14.50–15.50 *K.*, za 100 *kg.*

Strączkowe, przemysłowe, okopowe i nasiona.

Groch. Kraków 13/V, 18.00—26.00 *K.* **Wiedeń** 5/V 19.00—30.00 **Lwów** 14/V, 14.50—26.00 *K.*, za 100 *kg.*

Fasola. Kraków 13/V, 14.00—16.00 *K.*, **Wiedeń** /V, drobna 16.00—17.00 *K.*, długa i płaska 20.00—21 50 *K.*, pstra 11.50—12.50 *K.* **Tarnów** 9/V, 9.00–13.00 *K.*, za 100 *kg.*

Rzepak. Tarnów 9/V 25.50–26.00 *K.* **Lwów** /V, 00.00—00.00 *K.* za 100 *kg.*

Kartofle. Kraków 13/V, 3.20—3.60 *K.*, **Wiedeń** 6/V, 5.60—0.00 *K.* **Tarnów** 9/V, 3.00—3.40 *K.* za 100 *kg.*

Wyka. Kraków /V 00.00—00.00 K, **Lwów** 14/V 14.50–16.00 *K.* za 100 kg.

Zwierzęta i produkty zwierzęce.

Woły. Wiedeń 13/V, galicyjskie prima 70–76 *K.*, secunda 63–69 *K.*, tertia 56–62 *K.*, za 100 *kg.* żywej wagi.

Podgórze pod Krakowem 16/V. Spędzono bydła rogatego 603 sztuk cieląt, 316, nierogacizny 107 sztuk. Płacono za woły i krowy lepszego gatunku od 58—66 *K.*, za woły i krowy średniej jakości 54—60 *K.*, za cielęta 72—80 *K.*, za trzodę od 58—70 *K.* za 100 *kg.* żywej waei. Ceny spadły. — Sprzedano wszystko.

Nierogacizna. Wiedeń 7/V, prima 86–100 *K.*, średnie 00–00 *K.*, lekkie 00—00 *K.*, prosięta 00–00 *K.*, za 100 kg. żywej wagi.

Masło. Wiedeń 7/V, deserowe 2.40–2.50 *K.*, wiejskie 2.10—2.20 *K.*

zwykłe targowe 1.60—2.00 *K.* **Kraków** 13/V, targowe 1.80—2.00 *K.* za 1 *kg.*, **Hamburg** 9/V. stołowe I klasy 210.00—222.00, II klasy 206.00—2 8.00, III klasy /IV 000.00—000.00 *marek* za 100 *kg.*, **Berlin** 10/V, dworskie i spółkowe prima, 214.00—220.00. secunda 210.00—216.00, tertia 206.00—212.00 *marek* za 100 *kg.*

Jaja. Wiedeń 6/V, prima 43—44 sztuk, secunda 45—46 sztuk. za 2 *K.*, **Kraków** 13/V 2.00—2.50 K., **Berlin** 12/V 2.40—2.90 Marek za kopę.

Spirytus.

Wiedeń 12/V. surowy 75% — 37.95—38.30 rafinowany 90% bez opłaty 131.25—131.75.

Lwów 14/V gotowy paritas **Tarnopol** 33.00—34.00 *K.*

Kraków 13/V okowita z opłatą na 75% Tral. 138 *K.*, spirytus z opłatą na 95% Tral. 175 *K.*, za Hektol.

Pasza.

Siano. Kraków 13/V 6.40—7.20 *K.* **Tarnów** 9/V 6.20—6.70 *K.* **Wiedeń** 6/V 7.40—10.00 *K.*, za 100 *kg.*

Koniczyna. Kraków 13/V. 7.20—7.60 *K.* **Wiedeń** 6/V 8.80—10.20 *K.*, za 100 *kg*

Słoma. Kraków 13/V 4.20—4.60 *K.* **Tarnów** 9/V, 4.20—4.60 *K.* **Wiedeń** 6/V 4.50—5.10 za 100 *kg.*

Redaktor odpowiedzialny: Dr. Adam Krzyżanowski.

W Stacyi doświadczalnej rolniczej w Chojnowie

(Król. Polskie, gub. Płocka, obok Ciechanowa) jest do objęcia od 1 lipca b. r. posada asystenta z renumeracyą roczną 240 rb., całkowitem utrzymaniem i 25% od dochodów stacyi. Kandydaci posiadający wyższe wykształcenie rolnicze lub przyrodnicze, mający wprawę w wykonywaniu rozbiorów chemicznych, zechcą się zgłosić do kierownika tejże instytucyi Dr. Ignacego Kosińskiego (Kraków, Grodzka 53), najdalej do 15 czerwca b. r.

Nakładem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego. — W drukarni Uniwersytetu Jagiellońskiego, pod zarządem Józefa Filipowskiego.